

OHJAUSRYHMÄN PÖYTÄKIRJA

Aika Perjantai 30.9.2011 klo 12.00–15.00

Paikka Kansalliskirjaston Vallilan toimipiste, Teollisuuskatu 23-25, 3. krs, kokoushuone D326 HEMULI

Läsnä

Mauri Ylä-Kotola, rehtori, Lapin yliopisto, puheenjohtaja
Ulla-Maija Forsberg, vararehtori, Helsingin yliopisto
Kristiina Hormia-Poutanen, johtaja, Kansalliskirjasto/Kirjastoverkkopalvelut
Mirja Iivonen, ylikirjastonhoitaja, Tampereen yliopisto
Jarmo Kallunki, koulutuspoliittinen sihteeri, Suomen ylioppilaskuntien liitto (poistui klo 14.49)
Riitta Konkola, rehtori, Metropolia Ammattikorkeakoulu
Anne Luoto-Halvari, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Tuula Haavisto, kirjastotoimenjohtaja, Tampereen kaupunginkirjasto – Pirkanmaan maakuntakirjasto (Marja Malmisen varajäsen, saapui klo 12.18)
Elisa Paavilainen, tietopalvelupäällikkö, Suomen ympäristökeskus
Elisa Stenvall, osastonjohtaja, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Hanna Lahtinen, informaatiopäällikkö, Laurea-ammattikorkeakoulu (Sinikka Luokkasen varajäsen)
Anni Lehikoinen, kirjastos sihteeri, Kansalliskirjasto/FinELib, sihteeri

Esittelijä

Arja Tuuliniemi, erikoissuunnittelija, Kansalliskirjasto/FinELib

Asiantuntijat

Paula Mikkonen, suunnittelija, Kansalliskirjasto/FinELib
Ari Rouvari, tietojärjestelmäpäällikkö, Kansalliskirjasto/FinELib
Toni Vesterinen, suunnittelija, Kansalliskirjasto/FinELib

Poissa

Jouko Lindstedt, professori, Helsingin yliopiston nykykielten laitos
Marja Malminen, kirjastotoimenjohtaja, Lahden kaupunginkirjasto-
maakuntakirjasto
Anneli Ketonen, sivistystoimentarkastaja, Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Barbro Wigell-Ryynänen, kirjastotoimentarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Sinikka Luokkanen, tietopalvelupäällikkö, Hämeen ammattikorkeakoulu

Esityslista

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Esitys:

Hyväksyttäneen esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1).

Päätös:

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.05 ja totesi osallistujat. Hyväksyttiin esityslista ja edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Aineistojen neuvottelutilanne

Syksyn aineistoneuvottelut on aloitettu. Neuvoteltavana on noin 80 aineistoa. Tänä vuonna neuvoteltavana on useita lehtipaketteja (Elsevier, Springer, Wiley, Sage). Uusista aineistoista neuvotteluja jatketaan Naxos Music Librarystä, Fonectan B2B:stä, Literature Onlinesta (LION) ja Political Science Completesta. ePressistä ei ole tulossa konsortiotarjousta vuodelle 2012 (liite 2). Rakennustieto tarjoaa aineistoja vain yleisille kirjastoille ja konsortior ryhmä päätti, että konsortio hankkii Rakennustiedon aineistoja yleisille kirjastoille vielä vuodelle 2012, jolloin tilanne arvioidaan uudelleen. Sage-aineistojen tilaajat ovat yhtä lukuun ottamatta siirtyneet tilaamaan Sage Premier-lehtipakettia, mikä mahdollistaa konsortion kustannustenjakomallin käyttöönoton (liite 3).

Esitys:

Paula Mikkonen ja Toni Vesterinen esittelevät aineistoneuvottelujen tilannetta. Keskustellaan neuvottelutilanteesta. Konsortior ryhmä esittää ohjausryhmälle, että Sage Premierin osalta kustannustenjakomalliin perustuva hinnoittelu otetaan käyttöön vuodesta 2012 lähtien. Ohjausryhmä päättää milloin kustannustenjakomalli otetaan käyttöön Sage Premier –aineistossa.

Keskustelu:

Paula Mikkonen esitteli aineistoneuvottelujen tilannetta (Liite 2). Uusista aineistoista Naxos Music Library ja Literature Online ovat konsortiolle uudentyyppisiä aineistoja, joiden kohdalla lisensiointiperiaatteita tulee arvioida uudesta näkökulmasta. Tänä vuonna konsortion jäsenet ovat voineet ilmoittautua Haltin kautta myös jatkuviin sopimuksiin, uusien ja uusittavien sopimusten lisäksi.

Arja Tuuliniemi kertoi Elsevier-neuvotteluista. Konsortion jäseniltä on pyydetty palautetta aineistoneuvottelujen tueksi kyselyin ja erillisessä keskustelutilaisuudessa. Neuvotteluryhmässä oli mukana konsortion edustajia. Arja Tuuliniemi kertoi myös, että Elsevier-lehtipaketin hinnoittelu perustuu tilauskantaan eikä aineistoon sovelleta FinELibin kustannustenjakomallia. Ohjausryhmässä kritisoitiin sitä, että ammattikorkeakoulut eivät olleet mukana Elsevier-neuvotteluryhmässä ja tiedusteltiin järjestetäänkö sopimuksesta vielä erillistä keskustelutilaisuutta. Arja Tuuliniemi kertoi, että kirjastoille lähetetään tarjouksen yhteydessä yksityiskohtaiset tiedot organisaatiokohtaisista hinnoista. Ohjausryhmä totesi, että erilliseen keskustelutilaisuuteen ei ole tarvetta. Kristiina Hormia-Poutanen totesi, että sopimukseen osallistuvat isot organisaatiot maksavat aineistosta paljon jolloin pienemmät organisaatiot hyötyvät. Kaikilla tilaajilla on pääsy samaan kokoelmaan.

Ohjausryhmässä oltiin huolissaan jäsenorganisaatioiden tulevan vuoden tiukasta budjettitilanteesta, joka vaikuttaa mm. lehtipakettien tilausten uusimiseen. Mirja Liivonen ehdotti, että konsortio selvittää konsortion kustannustenjakomallin käyttöönottoa Elseverin Freedom-kokoelmaan ja toivoi ohjausryhmältä kannanottoa asiaan. Ohjausryhmässä käytiin keskustelua kustannustenjakomallin parametreista. Mallissa kustannuksiin vaikuttavat organisaation koko ja se miten paljon organisaatio ai-

neistoa käyttää. Käyttöä hinnoitteluperusteena pidettiin hyvänä. Todettiin myös, että potentiaalinen käyttö pitäisi myös näkyä hinnoittelussa ja se näkyy mallissa FTE-lukuina.

Toni Vesterinen esitteli Sage Premierin kustannustenjakomallia ja siihen perustuvia hintalaskelmia (Liite 3). Lehtipaketti ei ole toistaiseksi mukana kustannustenjakomallissa, mutta konsortior ryhmä päätti 13.9.2011 pidetyssä kokouksessaan esittää ohjausryhmälle kustannustenjakomallin käyttöönottoa 2012. Ohjausryhmä päätti hyväksyä konsortior yhmän esityksen malliin siirtymisestä vuonna 2012.

Päätös:

Ohjausryhmä päätti, että Sage Premierin kustannustenjakomalli otetaan käyttöön konsortior yhmän esityksen mukaisesti vuonna 2012. Ohjausryhmä päätti, että selvitetään vuonna 2012 FinELibin kustannustenjakomallin käyttöönottoa Elsevierin Freedom-kokoelman osalta.

3. FinELibin strategian päivitys

FinELibin strategiaa ovat kevään ja kesän aikana työstäneet strategiaryhmä ja ohjausryhmä. Ohjausryhmän käsittelemä viimeisin versio (17.6.2011) päivitetystä strategiasta on esityslistan liitteenä. Liitteenä myös konsortior yhmässä käsitelty FinELib-toimiston ehdotus uusista muotoiluista (Liitteet 4, 5). Konsortior yhmä esittää uutta muotoilua visioksi: "Paras e-aineistojen saatavuus Suomelle".

Esitys:

Ohjausryhmä päättää strategiasta, sen toimeenpanoaikataulusta ja strategian lähettämisestä kommenteille.

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi esitteli FinELibin strategiasta ohjausryhmän kesäkuussa käsittelemän version sekä FinELib-palveluyksikön ja konsortior yhmän muutosehdotukset (Liitteet 4 ja 5). Ohjausryhmässä todettiin, että strategia on kokonaisuutena hyvä, todettiin että strategia konkretisoituu hankkeiden kautta. Keskustelussa kysyttiin myös halutaanko strategian toteutumiseksi asettaa mittareita. Ohjausryhmä kävi strategian tekstiä läpi ja teki muutoksia tekstiin.

Päätös:

Ohjausryhmä hyväksyi uuden päivitetyn strategiatekstin (Liite 6). Hankkeita ei sisällytetä varsinaiseen strategiatekstiin vaan ne käsitellään toimenpideohjelman yhteydessä. Strategian päivitetty versio lähetetään vielä kommentoitavaksi ja sitä esitellään sidosryhmille. Strategiasta tehdään myös painettu versio.

4. Lähetekeskustelu vuoden 2012 suunnitteluun

FinELibin päivitetty strategia ohjaa toimintaa vuonna 2012 uuteen suuntaan. Vuonna 2012 aloitetaan strategian toteutus. FinELibin vuoden 2012 toimintaan vaikuttaa myös Kansalliskirjastoon kohdistuneet arvioinnit ja selvitykset ja niistä

mahdollisesti johtuvat toimenpiteet, Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelujen ohjausjärjestelmän uudistaminen, hallitusohjelman toteutus, mahdollisesti myös Kansalliskirjaston ja muiden sidosryhmien strategioiden uudistus (Liitteet 7-9).

Esitys:

Arja Tuuliniemi esittelee tulevan vuoden suunnitteluun liittyvää tausta-aineistoa. Keskustellaan vuoden 2012 suunnittelusta ja ohjausryhmän tiedossa olevista vuoden 2012 suunnitelmista, jotka vaikuttavat konsortion toimintaan.

Keskustelu:

Todettiin, että ammattikorkeakouluja koskeva uusi lainsäädäntö astuu voimaan 1.1.2014. Tällöin ammattikorkeakoulut siirtyvät valtion rahoitukseen. Vuoden 2012 aikana osakeyhtiöitä perustetaan, tiedetään myös mitä muutoksia tulee toimipisteisiin. Konsortion kannalta muutos vaikuttaa mm. konsortion nykyiseen malliin tarjota aineistoja yhteisen ylläpitäjän 2. asteen oppilaitoksille. Uusi taideyliopisto perustetaan vuonna 2013. Sektoritutkimuslaitosten osalta voi olla odotettavissa yhdistymisiä. Yleisten kirjastojen kannalta tärkeitä asioita ovat yhteistyö ja kotimaisten aineistojen tarjonnan lisääminen.

5. Osavuosikatsaus 2011

FinELibin strategiaa on työstetty kevään ja kesän aikana. Rakenteellisen kehittämisen piloteissa on selvitetty kirjastojen eniten toivomia lisensioinnin uusia malleja. Vuoden 2011 jälkeen piloteista tehdään yhteenveto ja katsotaan mitä konsortio on piloteista oppinut. Tutkijoille suunnattua kyselyä on avataan tutkijoille 19.9.2011. Perjantai-aamupäivään 23.9. mennessä vastauksia oli tullut 1713, valtaosa yliopistoista. Lehtipakettien päällekkäisyyttä päästään toivottavasti tekemään vielä tämän vuoden puolella, jos korjaus SFX:ään tulee luvatussa aikataulussa. Haltietokantaan on tehty pieniä muutoksia ja samalla on valmisteltu Haltin päivitystä uuteen versioon. Nelli-portaalin käyttö on ollut tavanomaista vuoden 2011 ensimmäisen puoliskon aikana. Vuoden ensimmäisten viiden kuukauden aikana tehtiin Nelli-hakuja 7,7 miljoonaa. Kasvua edellisen vuoden samaan ajankohtaan oli 20 %. 16 Nelliportaaliissa (7 yliopistossa ja 9 ammattikorkeakoulussa) otettiin käyttöön Primo Central Index. Liitteenä vuoden 2011 toimintasuunnitelma (liite 10) ja talousraportti 2011 (liite 11).

Esitys:

Arja Tuuliniemi ja Ari Rouvari esittelevät FinELibin osavuosikatsausta. Keskustellaan katsauksesta.

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi kertoi konsortion jäsenorganisaatioiden tutkijoille suunnatusta ”Tieto tutkijan työpöydälle” käyttäjäkyselystä. Kyselyyn on tullut paljon vastauksia ja vastaustaikaa on lokakuun puoleenväliin asti. Kyselyn tuloksia käsitellään tarkemmin tulevaisissa kokouksissa kun raportit vastauksista ovat valmistuneet. FinELibin rakenteellisen kehittämisen pilottihankkeista tehdään erillinen raportti.

Ari Rouvari kertoi, että Nelli-portaalia käytetään eniten yliopistosektorilla. Valtaosa hauista tehdään Primo Central Indexin kautta, joten aineistojen näkyvyys Primossa vaikuttaa myös niiden käyttöasteeseen. Asiakastytyvyydestä Primo Central Indexin suhteen ei ole vielä saatu tietoa.

6. Viime vuodelta siirtyneen määrärahan käyttö

FinELibin ohjausryhmä on linjannut, että FinELibin vuoden 2010 budjetista käyttämättä jäänyt rahasumma tulee käyttää aineistoihin. Konsortion aineistohankintoihin käytettävä rahasumma voidaan käyttää vuonna 2012.

Esitys:

Käytetään siirtyvä määräraha kotimaisten sähkökirjojen hankintaan vuonna 2012 siten, että järjestetään kilpailutus, jossa aineistontarjoajilla on mahdollisuus tarjota konsortiolle sähkökirjoja.

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi kertoi, että vuoden 2010 ylijäämä voidaan käyttää aineistohankintoihin vuonna 2012. Summaa esitetään sijoitettavaksi kotimaisten sähkökirjojen hankintaan. Kotimaisten sähkökirjojen kustantajilta pyydetään tarjoukset ja järjestetään kilpailutus.

Päätös:

Ohjausryhmä hyväksyi esityksen vuoden 2010 budjetista jääneen määrärahan käytöstä kotimaisten sähkökirjojen hankintaan siten että hankittavista e-kirjoista järjestetään kilpailutus.

7. Ajankohtaista kustannustoimialalla ja konsortiossa

Esitys:

Arja Tuuliniemi ja Paula Mikkonen esittelevät kustannustoimialan ajankohtaisasioita. Ohjausryhmän jäsenet tuovat esiin konsortion kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskustelu:

Kohtaa 7 ei ehditty käsitellä.

8. Muut asiat

Ohjausryhmä keskusteli strategian toimenpanoon liittyen asioista joita konsortion tulisi jättää tekemättä, jotta konsortio voi aloittaa uusia hankkeita. Keskustelussa tuli esiin seuraavia esimerkkejä siitä mitä FinELib-konsortiossa voidaan jättää tekemättä: Nelli-portaaliasioiden käsittely FinELib-konsortiossa, aineistokoulutusten järjestäminen ja FinELibin konsortioyhmän lakkauttaminen. Todettiin, että lakkautettavia palveluja mietitään vuonna 2012 samalla kun määritellään mitä palveluja konsortio

jäsenilleen tuottaa. Päätettiin, että konsortior ryhmän lakkauttamista käsitellään ohjausryhmän seuraavassa kokouksessa.

9. Tiedotusasiat

9.1. eReading-hankehakemus

9.2. European ICOLC-konferenssi Istanbulissa 18.-21.9.2011

9.3. Kirjastoverkkopäivät 26.-27.10.2011

9.3.1. FinELib-asiat ovat osa Kirjastoverkkopäivien ohjelmaa ja erillistä FinELib-päivää ei enää järjestetä

10. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään maanantaina 5.12. klo 14.15.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.06.

LIITTEET

Liite 1: Edellisen kokouksen pöytäkirja

Liite 2: Aineistoneuvottelutilanne

Liite 3: Sage Premierin kustannustenjakomalli

Liite 4: FinELibin strategia (käsitelty ohjausryhmässä 17.6.2011)

Liite 5: FinELibin strategia (toimiston ehdotus, käsitelty konsortior yhmässä 13.9.2011)

Liite 6: FinELibin strategia (ohjausryhmän 30.9. hyväksymä)

Liite 7: Hallitusohjelma (<http://www.vn.fi/hallitus/hallitusohjelma/fi.jsp>)

Liite 8: Kansalliskirjaston kansainvälinen arviointi

(<http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2011/03/kansalliskirjasto.html?lang=fi>)

Liite 9: Opetus- ja kulttuuriministeriön virastaselvitys

(<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2011/virastonselvitys.html?lang=fi>)

Liite 10: Vuoden 2011 toimintasuunnitelma

(http://www.kansalliskirjasto.fi/attachments/5l4xoyz0b/5yikuHmBx/Files/CurrentFile/Liite4_Toimintasuunnitelma_2011.pdf)

Liite 11: Talousraportti 7/2011